

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 49

(Prot. Nr.39, 2.§)

2004. gada 30.jūnijā

Par tirgus dalībnieku apvienošanos

Lieta Nr. 352k/04/06/4

Par "Orkla AB" un SIA "Spilva" 15.04.2004 ziņojumu par apvienošanos

Konkurences padome 2004. gada 15.aprīlī saņēma ziņojumu par Zviedrijā reģistrētās sabiedrības "Orkla AB" un Latvijā reģistrētās SIA "Spilva" apvienošanos (turpmāk – ziņojums). Ziņojuma noformēšanā nebija pilnībā izpildītas Ministru kabineta 20.01.2003. noteikumu Nr. 22 „Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanos” prasības. Papildus pieprasītā informācija tika iesniegta 2004.gada 5.maijā. Pamatojoties uz Konkurences likuma 16.panta pirmo daļu, Konkurences padome nolēma par pilna ziņojuma iesniegšanas datumu uzskatīt 2004.gada 5.maiju.

Saskaņā ar Konkurences likuma 16.panta pirmo daļu 02.06.2004. Konkurences padome pieņēma lēmumu uzsākt papildu izpēti lietā.

Izvērtējot paziņojumā ietverto un papildus iesniegto informāciju, kā arī Biroja iegūto informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Zviedrijā reģistrētā sabiedrība "Orkla AB" ir 100% Norvēģijā reģistrētās sabiedrības "Orkla ASA" meitas uzņēmums. "Orkla AB" darbības virzieni ir pārtikas produktu izstrāde, ražošana, realizācija un pārdošana Ziemeļvalstu tirgū. Vienīgais "Orkla AB" meitas uzņēmums, kas realizē preces Latvijas teritorijā, ir Igaunijas akciju sabiedrība "Põltsamaa Felix" (izplatītājs SIA "Eugesta un Partneri").

2. Latvijā reģistrētā sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Spilva" pieder divām fiziskām personām - Lolitai Bemhenai (50% jeb 3848 kapitāla daļas) un Jānim Āboliņam (50% jeb 3848 kapitāla daļas). SIA "Spilva" darbības virzieni ir pārtikas produktu izstrāde, ražošana, realizācija un pārdošana Latvijas tirgū.

3. (*)

Saskaņā ar Konkurences likuma 15. panta pirmās daļas 3. punktā noteikto „Tirgus dalībnieku apvienošanās ir: tāds stāvoklis, kad (..) viens vai vairāki tirgus dalībnieki iegūst (..) tiešu vai netiešu izšķirošu ietekmi pār citu tirgus dalībnieku vai citiem tirgus dalībniekiem”. (*Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.04.2004. likumu.*)

Tātad SIA "Spilva" kapitāla daļu pirkums ir uzskatāms par apvienošanās šā likuma izpratnē, jo darījuma rezultātā "Orkla AB" iegūst izšķirošu ietekmi SIA "Spilva", t.i., (*). SIA "Spilva" kļūs par "Orkla AB" lielākās nozares *Orkla Foods* "Felix Abba" nodaļas, kas darbojas Somijā un Baltijas valstīs, daļu. "Felix Abba" nodaļu veido "Felix Abba Lahden tehdas" Somijā, a/s "Põltsamaa Felix" Igaunijā un "UAB Suslavicius-Felix" Lietuvā. "Orkla AB" un SIA "Spilva" ir uzskatāmi par apvienošanās dalībniekiem.

4. Konkurences likuma 15. panta otrajā daļā noteikts, ka „Tirgus dalībnieki, kuri nolēmuši apvienoties kādā no šā panta pirmajā daļā paredzētajiem veidiem, pirms apvienošanās iesniedz Konkurences padomei par to ziņojumu saskaņā ar šā likuma 16. pantu, ja pastāv viens no šādiem nosacījumiem:

1) apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā ir bijis ne mazāks kā 25 miljoni latu;

2) apvienošanās iesaistīto tirgus dalībnieku kopējā tirgus daļa konkrētajā tirgū pārsniedz 40 procentus.” (*Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.04.2004. likumu.*)

Apvienošanās dalībnieku kopējo apgrozījumu nosaka saskaņā ar 20.01.2003. Ministru kabineta noteikumu Nr.22 "Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanās" IV sadaļu "Apgrozījuma aprēķināšana". "Orkla AB" komercdarbību Latvijā veic tikai ar Igaunijas a/s "Põltsamaa Felix" starpniecību, kuras kopējais apgrozījums Latvijā 2003.gadā bija 0,3 miljoni latu. SIA "Spilva" kopējais apgrozījums 2003.gadā bija 6,3 miljoni latu. Tātad apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums 2003.gadā bija 6,6 miljoni latu. Šajā summā neietilpst ārvalstu apvienošanās dalībnieku apgrozījums. Līdz ar to Konkurences likuma 15.panta otrās daļas 1.punktā minētais kritērijs neizpildās.

Saskaņā ar ziņojumā sniegto informāciju par konkrētajiem tirgiem un apvienošanās dalībnieku tirgus daļām atsevišķos tirgos, apvienošanās iesaistīto tirgus dalībnieku kopējā tirgus daļa pārsniedz 40 procentus šādos konkrētajos tirgos - salātu mērces un tomātu mērces/kečupi. Līdz ar to tika secināts, ka "Orkla AB" un SIA "Spilva" apvienošanās sakarā izpildās Konkurences likuma 15.panta otrās daļas 2.punktā minētais kritērijs.

5. Izvērtējot ziņojumā (15.04.2004. vēstule Nr.352k) un apvienošanās dalībnieku papildus sniegto informāciju (05.05.2004. vēstule Nr.422, 15.06.2004. vēstule Nr.535 un Nr.537, 18.06.2004. vēstule Nr.549), no apvienošanās dalībnieku konkurentiem - SIA "Milda KM" (27.05.2004. vēstule Nr.478k), SIA "Balttur-R" (28.05.2004. vēstule Nr.487), SIA "Pure Food" (31.05.2004. vēstule Nr.491 un 07.06.2004. vēstule Nr.510), SIA "HAR" (02.06.2004. vēstule Nr.504), SIA "Cido Pārtikas Grupa" (29.06.2004. vēstule Nr.561), LR VID Galvenās muitas pārvaldes (27.05.2004. vēstule Nr.479k) un LR Centrālās statistikas pārvaldes (21.05.2004. vēstule Nr.463) saņemto informāciju, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības, patērētāju ieradumus un vietējās tradīcijas, kā arī vadoties no Eiropas Komisijas lietā Nr. COMP/M.1990 Unilever/Bestfoods pieņemtā lēmuma, saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu minētās apvienošanās gadījumā kā konkrētie tirgi nosakāmi:

- 1) kečuņu un tomātu mērcu realizācijas tirgus;
- 2) salātu mērcu realizācijas tirgus;
- 3) sīrupu realizācijas tirgus;
- 4) ievārijumu un džemu realizācijas tirgus;
- 5) konservētu gurķu realizācijas tirgus.

Kā konkrētais ģeogrāfiskais tirgus tiek noteikta Latvijas teritorija, ņemot vērā to, ka šajā teritorijā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir līdzīgi visiem tirgus dalībniekiem.

5.1. Kečuņu un tomātu mērcu realizācijas tirgus

Tomātu mērces un kečuņi ir dažādiem ēdieniem izmantojamas pārtikas piedevas, kuras var pievienot jau gatavam ēdienam, vai lietot kā ēdiena pagatavošanas sastāvdaļu. Gan tomātu mērce, gan kečuņi tiek ražoti no vienas izejvielas - tomātu pastas, pievienojot dažādas garšvielas. Abām ēdiena piedevām ir līdzīgas īpašības un izmantošanas veids. Tomātu mērces un kečuņa cenu atšķirības nav būtiskas. Tomātu mērces ("ēdienu mērces"), kurām kā piedevas pievienoti - šampinjoni, burkāni, ananāsi, persiki, sīpoli vai gurķi ir dārgākas, arī to ražošanas process ir sarežģītāks. Līdz ar to šīs tomātu mērces var iedalīt atsevišķā konkrētā tirgus segmentā.

Saskaņā ar apvienošanās dalībnieku sniegto informāciju gan SIA "Spilva", gan a/s "Põltsamaa Felix" Latvijā realizē kečuņus, tomātu mērces, kā arī citas tomātu mērces (t.s. "ēdienu mērces" - ķīniešu, meksikāņu u.c.). SIA "Spilva" un a/s "Põltsamaa Felix" tirgus daļas Latvijā kečuņu un tomātu mērcu realizācijas tirgū tika noteiktas pamatojoties uz LR Centrālās statistikas pārvaldes, LR Valsts ieņēmumu dienesta Galvenās muitas pārvaldes un apvienošanās dalībnieku sniegto informāciju:

Uzņēmuma nosaukums	Tirgus daļa % (pēc apjoma) 2001.g.	Tirgus daļa % (pēc apgrozījuma) 2001.g.	Tirgus daļa % (pēc apjoma) 2002.g.	Tirgus daļa % (pēc apgrozījuma) 2002.g.	Tirgus daļa % (pēc apjoma) 2003.g.	Tirgus daļa % (pēc apgrozījuma) 2003.g.
SIA "Spilva"	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
a/s "Põltsamaa Felix"	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

SIA "Spilva" lielākie konkurenti Latvijā tirgū - SIA "Milda KM" (2001.-2003.g. tirgus daļa pēc apjoma (*), pēc apgrozījuma (*)), SIA "KOK&Co", SIA "Balttur-R" un SIA "HAR".

Konkrētā tirgus segmentā citas tomātu mērces (t.s. "ēdienu mērces") SIA "Spilva" konkurenti ir uzņēmumi, kuri Latvijā realizē ārzemju uzņēmumu ražoto produkciju - a/s "Siera nams" (preču zīmē *Salvest*), SIA "Unifeks" (preču zīmē *Uncle Bens*) u.c.

Tā kā SIA "Spilva" tirgus daļa kečupu un tomātu mērču realizācijas tirgū nepārsniedz 40%, tad saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 1.punktu tā neatrodas dominējošā stāvoklī. Ņemot vērā, ka a/s "Põltsamaa Felix" tirgus daļa nepārsniedz (*), un apvienošanās dalībnieku kopējā tirgus daļa nepārsniedz 40%, nav pamata uzskatīt, ka apvienošanās rezultātā apvienošanās dalībniekiem radīsies vai nostiprināsies dominējošais stāvoklis.

5.2. Salātu mērču realizācijas tirgus

Salātu mērces ietver gan uz krējuma, gan citu izejvielu bāzes gatavotas mērces, kuras faktiski veic vienu un to pašu funkciju - piešķir salātiem vairāk garšas plāna pārklājuma vai šķidruma veidā. Saskaņā ar Eiropas Komisijas lietā Nr. COMP/M.1990 Unilever/Bestfoods pieņemto lēmumu, salātu mērces veido atsevišķu konkrēto tirgu.

Saskaņā ar ziņojumā un papildus sniegto informāciju abi apvienošanās dalībnieki darbojas salātu mērču realizācijas tirgū Latvijā:

Uzņēmuma nosaukums	Apjoms kg 2001.g.	Apgrozījums latos 2001.g.	Apjoms kg 2002.g.	Apgrozījums latos 2002.g.	Apjoms kg 2003.g.	Apgrozījums latos 2003.g.
SIA "Spilva"	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
a/s "Põltsamaa Felix"	-	-	(*)	(*)	(*)	(*)

Ņemot vērā to, ka nav pieejama informācija par kopējo Latvijā realizēto salātu mērču apjomu (kilogramos) vai apgrozījumu (latos), precīzas tirgus dalībnieku tirgus daļas noteikt nav iespējams. Saskaņā ar ziņojumā sniegto informāciju SIA "Spilva" tirgus daļa Latvijā pārsniedz (*), bet a/s "Põltsamaa Felix" nav vērā ņemamas tirgus daļas. Pamatojoties uz minēto, jāsecina, ka SIA "Spilva" salātu mērču realizācijas tirgū atrodas dominējošā stāvoklī, bet a/s "Põltsamaa Felix" tirgus daļa Latvijā ir nenozīmīga. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka apvienošanās rezultātā palielināsies koncentrācija konkrētajā tirgū.

5.3. Sīrupu realizācijas tirgus

Sīrupu pielietojamība ir visai universāla, tie izmantojami dažādu dzērienu un saldo ēdienu pagatavošanai, tomēr ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības, sīrupi veido atsevišķu konkrēto tirgu.

Saskaņā ar ziņojumā un papildus sniegto informāciju abi apvienošanās dalībnieki darbojas sīrupu realizācijas tirgū Latvijā, SIA "Spilva" realizē sīrupus, kas gatavoti ar mākslīgām izejvielām/garšvielām (sīrupa sastāvā ir fruktozes - augļu cukura sīrups ar augļu un ogu garšu), savukārt a/s "Põltsamaa Felix" realizē sīrupus, kas gatavoti uz ogu un augļu bāzes:

Uzņēmuma	Apjoms kg	Apgrozījums	Apjoms kg	Apgrozījums	Apjoms kg	Apgrozījums
----------	-----------	-------------	-----------	-------------	-----------	-------------

nosaukums	2001.g.	latos 2001.g.	2002.g.	latos 2002.g.	2003.g.	latos 2003.g.
SIA "Spilva"	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
a/s "Põltsamaa Felix"	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
SIA "Cido Pārtikas Grupa"	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

Tā kā nav pieejama informācija par kopējo Latvijā realizēto sīrupu apjomu (kilogramos) vai apgrozījumu (latos), precīzas tirgus dalībnieku tirgus daļas noteikt nav iespējams. Ņemot vērā to, ka šo preču realizācijas apjoms ir neliels (apgrozījums no sīrupu realizācijas ir mazāks nekā (*) no SIA "Spilva" kopējā apgrozījuma Latvijā), kā arī to, ka ir pieejami attālāki šīs preces aizstājēji, nav pamata uzskatīt, ka apvienošanās rezultātā konkrētajā tirgū var tikt būtiski kavēta, ierobežota vai deformēta konkurence.

5.4. Ievārtījumu un džemu realizācijas tirgus

Ievārtījumu un džemu tāpat kā citus līdzīgus pārtikas produktus (medu, riekstu sviestu, šokolādes pastas u.c.) var izmantot dažādos veidos, tomēr ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības, ievārtījumi un džemi veido atsevišķu konkrēto tirgu.

Saskaņā ar ziņojumā un papildus sniegto informāciju abi apvienošanās dalībnieki darbojas ievārtījumu un džemu realizācijas tirgū Latvijā. Šajā konkrētajā tirgū ir liels piedāvājums, bet salīdzinoši mazs tirgus, jo lauku rajonos ir tradīcija ievārtījumus gatavot pašiem, pārsvarā šie produkti tiek realizēti lielākajās pilsētās. SIA "Spilva" lielākais konkurents šajā konkrētajā tirgū ir SIA "Pure Food" (saskaņā ar SIA "Pure Food" sniegto informāciju, tās tirgus daļa ir apmēram 30%).

Uzņēmuma nosaukums	Apjoms kg 2001.gads	Apgrozījums latos 2001.gads	Apjoms kg 2002.gads	Apgrozījums latos 2002.gads	Apjoms kg 2003.gads	Apgrozījums latos 2003.gads
SIA "Spilva"	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
a/s "Põltsamaa Felix"	-	-	-	-	(*)	(*)
SIA "Pure Food"	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Imports brīvam apgrozi- jumam	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

Tā kā nav pieejama informācija par kopējo Latvijā realizēto ievārījumu un džemu apjomu (kilogramos) vai apgrozījumu (latos), precīzas tirgus dalībnieku tirgus daļas noteikt nav iespējams. Pamatojoties uz apvienošanās dalībnieku, SIA "Pure Food" un LR Valsts ieņēmumu dienesta Galvenās muitas pārvaldes sniegto informāciju, jāsecina, ka SIA "Spilva" tirgus daļa ievārījumu un džemu realizācijas tirgū nepārsniedz 40%, savukārt a/s "Põltsamaa Felix" tirgus daļa ir mazāka par (*).

Pamatojoties uz minēto, jāsecina, ka SIA "Spilva" šajā konkrētajā tirgū neatrodas dominējošā stāvoklī, ņemot vērā a/s "Põltsamaa Felix" nenozīmīgo tirgus daļu, nav pamata uzskatīt, ka apvienošanās rezultātā apvienošanās dalībniekiem konkrētajā tirgū radīsies vai nostiprināsies dominējošs stāvoklis vai tiks ievērojami kavēta, ierobežota vai deformēta konkurence.

5.5. Konservētu gurķu realizācijas tirgus

Konservēti gurķi veido vienu no segmentiem konservētu dārzeņu realizācijas tirgū. SIA "Spilva" realizē dažāda veida konservētos dārzeņus, bet a/s "Põltsamaa Felix" Latvijā realizē tikai konservētus gurķus.

Uzņēmuma nosaukums	Apjoms kg 2001.g.	Apgrozījums latos 2001.g.	Apjoms kg 2002.g.	Apgrozījums latos 2002.g.	Apjoms kg 2003.g.	Apgrozījums latos 2003.g.
SIA "Spilva"	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
a/s "Põltsamaa Felix"	-	-	(*)	(*)	(*)	(*)
SIA "Cido Pārtikas Grupa"	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Imports brīvam apgrozījumam	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

Tā kā nav pieejama informācija par kopējo Latvijā realizēto konservēto gurķu apjomu (kilogramos) vai apgrozījumu (latos), precīzas tirgus dalībnieku tirgus daļas noteikt nav iespējams. Pamatojoties uz apvienošanās dalībnieku, SIA "Cido Pārtikas Grupa" un LR Valsts ieņēmumu dienesta Galvenās muitas pārvaldes sniegto informāciju, jāsecina, ka SIA "Spilva" konservēto gurķu realizācijas tirgū neatrodas dominējošā stāvoklī, ņemot vērā a/s "Põltsamaa Felix" nenozīmīgo tirgus daļu, nav pamata uzskatīt, ka apvienošanās rezultātā apvienošanās dalībniekiem konkrētajā tirgū radīsies vai nostiprināsies dominējošs stāvoklis vai tiks ievērojami kavēta, ierobežota vai deformēta konkurence.

6. Ziņojumā minēts, ka viens no galvenajiem "Orkla AB" apvienošanās mērķiem ir iegūt spēcīgu vietējo uzņēmējdarbības platformu Latvijā, savukārt SIA "Spilva", kļūstot par pārtikas nozares vienas no lielākās grupas Ziemeļeiropā daļu, iegūs pieeju tehnoloģiskām prasmēm (know-how), apmācībai un finansu resursiem. Līdz ar to tiks uzlabota kvalitātes sistēma un vietējās pārtikas nozares produktivitāte. SIA "Spilva"

pavērsies Latvijas produktu eksporta iespējas uz citiem tirgiem un tiks sniegta iespēja paplašināt produktu piedāvājuma klāstu ar produktiem, kas tiek ražoti citos "Orkla AB" meitas uzņēmumos, kas savukārt pozitīvi ietekmēs konkurenci.

7. Noskaidrojot vairāku apvienošanās dalībnieku konkurentu - SIA "Milda KM", SIA "Balttur-R", SIA "HAR", SIA "Pure Food" - viedokli par darījumu, kura rezultātā "Orkla AB" iegūs izšķirošu ietekmi SIA "Spilva", Konkurences padome secināja, ka daļa uzņēmēj sabiedrību uzskata, ka SIA "Spilva" un "Orkla AB" apvienošanās rezultātā uzņēmumā tiks ieguldīti lieli līdzekļi mārketinga un reklāmas jomā, kas ļaus piedāvāt labākus nosacījumus savu produktu realizācijā un uzlabos uzņēmuma pārdošanas apjomus, kas savukārt saasinās konkurenci mazāko uzņēmumu starpā, kuriem ir tikai vietējais kapitāls.

8. Izvērtējot ziņojumā un papildus sniegto informāciju, kā arī apvienošanās dalībnieku konkurentu sniegto un citu iegūto informāciju, Konkurences padome secina, ka apvienošanās dalībnieks SIA "Spilva" atrodas dominējošā stāvoklī salātu mērču realizācijas tirgū, savukārt a/s "Põltsamaa Felix", vienīgais no "Orkla AB" meitas uzņēmumiem, kas darbojas Latvijā, nevienā no konkrētajiem tirgiem neatrodas dominējošā stāvoklī, un apvienošanās rezultātā netiks radīts vai nostiprināts dominējošais stāvoklis kādā no konkrētajiem tirgiem.

Ņemot vērā minēto un Konkurences likuma 6.panta pirmās daļas 3.punktu, 8.panta pirmās daļas 5.punktu, 16.panta ceturto daļu, Konkurences padome

nolēma:

Atļaut apvienošanos, kas paredzēta "Orkla AB" iegūstot izšķirošo ietekmi SIA "Spilva".

Konkurences padomes lēmumu saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzināja vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto lēmumu.

Priekšsēdētājs

P.Vilks

(*) - ierobežotas pieejamības informācija.